

BESLUT
2008-05-05
Dnr LiU-2016-00263

Utbildningsplan för utbildning av speciallärare

Genomförda och godkända studier enligt denna plan leder fram till Speciallärarexamen (Postgraduate Diploma in Special Needs Training) Avancerad nivå

1. Statsmakternas beslut och riktlinjer

1.1 Examensrätt

Enligt Högskolelagen (SFS 1992:1434) 1 kap 11 § ankommer det på regeringen att föreskriva vilka examina som får avläggas vid högskolorna. I Högskoleförordningen (SFS 2011:186) anges examensordning för speciallärarexamen som ska gälla från och med 2011. Linköpings universitet fick i regleringsbrev för 2008 (då enligt SFS 2008:132) uppdrag av regeringen att utbilda och examinera speciallärare från och med hösten 2008.

1.2 Utbildningens nivåplacering, omfattning och förkunskapskrav

I enlighet med Högskoleförordningen, SFS 2011:186, framgår att speciallärarexamen uppnås efter att den studerande fullgjort kursfordringar om 90 högskolepoäng på avancerad nivå. Vidare ställs krav på avlagd grundlärarexamen, ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen, förskollärarexamen eller motsvarande äldre examen. Den studerande ska inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Speciallärarexamen vid Linköpings universitet ges med specialiseringar mot

- matematikutveckling
- språk-, skriv och läsutveckling,
- utvecklingsstörning.

För specialisering mot matematikutveckling krävs svenska och engelska motsvarande grundläggande behörighet på grundnivå, lärarexamen (grundlärarexamen, ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen) som omfattar ämnesstudier inom området matematikutveckling/matematik om minst 22,5 hp. Om examen inte omfattar nämnda ämnesstudier krävs istället att sökanden kompletterat sin utbildning med motsvarande ämneskunskaper. Vidare krävs minst tre års yrkeserfarenhet av lärartjänstgöring på minst halvtid inom skolämnet matematik efter avlagd lärarexamen alternativt efter kompletterad utbildning. Yrkeserfarenheten skall vara inom lärarexamens verksamhetsområde.

För specialisering mot språk-, skriv och läsutveckling krävs svenska och engelska motsvarande grundläggande behörighet på grundnivå, lärarexamen (grundlärarexamen,

BESLUT
2008-05-05
Dnr LiU-2016-00263

ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen) som omfattar ämnesstudier inom områdena språk-, skriv och läsutveckling/svenska om minst 22,5 hp. Om examen inte omfattar nämnda ämnesstudier krävs istället att sökanden kompletterat sin utbildning med motsvarande ämneskunskaper. Vidare krävs minst tre års yrkeserfarenhet av lärartjänstgöring på minst halvtid inom skolämnet svenska efter avlagd lärarexamen alternativt efter kompletterad utbildning. Yrkeserfarenheten skall vara inom lärarexamens verksamhetsområde.

För specialisering mot utvecklingsstörning krävs svenska och engelska motsvarande grundläggande behörighet på grundnivå, lärarexamen (grundlärarexamen, ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen, förskollärarexamen) och minst tre års yrkeserfarenhet av lärartjänstgöring på minst halvtid efter avlagd lärarexamen. Lärarexamen som enbart är avsedd för verksamhet inom förskola och/eller fritidshem måste dessutom ha godkända kurser om minst 15 hp som omfattar ämnesstudier inom områdena språk-, skriv och läsutveckling/svenska och/eller matematisk utveckling/matematik. Yrkeserfarenheten skall vara inom lärarexamens verksamhetsområde.

I examensbeviset anges för vilken verksamhet utbildningen är avsedd och verksamhetsområdet grundar sig på den studerandes tidigare avlagda lärarexamen.

1.3 Utbildningens mål

Kunskap och förståelse

Utbildningen till speciallärare på avancerad nivå innebär att den studerande, efter tidigare avlagd lärarexamen, har fördjupat och vidareutvecklat sin *kunskap och förståelse* vad gäller specialpedagogisk forskning och teoribildning samt kan bearbeta och integrera teoribaserad och erfarenhetsbaserad kunskap. Den studerande har vidare utvecklat fördjupad kunskap för att kunna hantera och visa handlingsberedskap inför komplexa utbildnings- och undervisningssituationer med särskilt fokus på språk- och begreppsutveckling och lärande. Likaså ska specialläraren visa fördjupade kunskaper om bedömning och betygssättning. Beroende på vald specialisering inom speciallärarexamen ska den studerande visa fördjupad kunskap om

- barns och elevers språk-, skriv- och läsutveckling
- barns och elevers matematikutveckling eller
- barn och elever med utvecklingsstörning och deras allsidiga kunskapsutveckling

Färdighet och förmåga

Den studerande har utvecklat *förmåga* att identifiera och analysera situationer i pedagogisk verksamhet för att både förebygga och förhindra att svårigheter i undervisnings- och lärandemiljöer uppstår. Den studerande kan aktivt medverka i det dagliga pedagogiska arbetet och stödja såväl enskilda elever som personal. Den studerande kan genomföra och kommunicera kartläggnings- och utredningsarbete med syfte att bedöma och anpassa arbetssätt och metoder vid läs-, skriv eller matematikundervisning samt har förmåga att initiera, ansvara för och medverka i åtgärdande arbete, utformning och genomförande av

BESLUT
2008-05-05
Dnr LiU-2016-00263

åtgärdsprogram, för att möta behov hos alla barn och elever. Den studerande har vidare utvecklat förmåga att vara en kvalificerad samtalspartner och kan ge råd i pedagogiska frågor samt med hjälp av uppföljning och utvärdering leda utveckling av den pedagogiska verksamheten för alla elever. Beroende på vald specialisering inom speciallärarexamen har specialläraren ett ansvar att individanpassa lärandemiljöer och undervisning för att stödja läs- och skrivutveckling, matematisk utveckling eller undervisning i olika ämnen för elever med inlärningssvårigheter.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Den studerande har efter avslutad utbildning utvecklat en god självkänedom och kan i samarbete möta elever, föräldrar och personal med ett *förhållningssätt* som uttrycker empati, förståelse och respekt. Den studerande kan kritiskt granska, göra bedömningar, föreslå förändringar och lösningar samt fatta beslut som grundar sig på såväl akademisk kunskap och erfarenhetsbaserad sådan som etiska avvägningar.

2. Utbildningens kurser och programmets uppläggning

2.1 Ingående kurser

Block 1:

Specialpedagogik-kunskapsområde och forskningsfält	15 högskolepoäng
Specialpedagogisk verksamhet	15 högskolepoäng

Block 2:

Tala, läsa och skriva – möjligheter och hinder för lärandet del 1	15 högskolepoäng
Tala, läsa och skriva – möjligheter och hinder för lärandet del 2	15 högskolepoäng

Barns matematikutveckling	7,5 högskolepoäng
Matematiksvårigheter	7,5 högskolepoäng
Identifiering och bedömning i specialpedagogisk verksamhet i matematik	7,5 högskolepoäng
Prevention och intervention i specialpedagogisk verksamhet i matematik	7,5 högskolepoäng

Utvecklingsstörning – möjligheter och hinder för lärandet del 1	15 högskolepoäng
Utvecklingsstörning – möjligheter och hinder för lärandet del 2	15 högskolepoäng

Block 3:

Vetenskapsteori och forskningsmetod	15 högskolepoäng
Examensarbete	15 högskolepoäng

BESLUT
2008-05-05
Dnr LiU-2016-00263

2.2 Förkunskapskrav

För att påbörja block 2 kurs 1, inom respektive specialisering, ska den studerande ha godkända 15 högskolepoäng inom Speciallärarprogrammet eller motsvarande.

För att påbörja block 3 kurs 1, inom respektive specialisering, ska den studerande ha godkända 45 högskolepoäng inom Speciallärarprogrammet eller motsvarande.

För att påbörja block 3 kurs 2, inom respektive specialisering, ska den studerande genomgången kurs Vetenskapsteori och forskningsmetod med minst 5 godkända högskolepoäng och minst 45 övriga högskolepoäng inom Speciallärarprogrammet eller motsvarande.

2.3 Programmets uppläggning

Specialpedagogik är ett mångvetenskapligt kunskapsområde med inslag från bland annat pedagogik, psykologi, sociologi, kommunikationsvetenskap och handikappvetenskap. Speciallärarens breda och djupa kunskapsbas är en förutsättning för att skapa möjligheter för lärande för alla elever utifrån förutsättningar och behov. En viktig utgångspunkt för speciallärarutbildningen vid Linköpings universitet är den erfarenhetsbaserade kunskapen som de studerande bär med sig in i utbildningen och denna erfarenhet utvecklas vidare under studierna i programmet genom så kallade verksamhetsförlagda utbildningsavsnitt. Utbildningen ska vara det ”pedagogiska mittfält” där teoretisk kunskap och erfarenhetsbaserad sådan reflekteras och är förutsättning för utveckling av analysförmåga, förståelse och ny kunskap i ett specialpedagogiskt perspektiv och för att utveckla den kompetens som specialläraren ska besitta – undanröja hinder för lärande, utveckla lärmiljöer, handleda elever och kollegor och följa upp, bedöma och utvärdera pedagogisk verksamhet,

Studierna i Speciallärarprogrammet delas in i tre block om vardera 30 högskolepoäng.

Block 1

Programmets första block fokuserar specialpedagogik som ämne och som forskningsområde. Specialpedagogisk historia och centrala begrepp (t ex avvikelser, normalitet, differentiering, segregering, integrering och inkludering) analyseras och problematiseras för att bli möjliga att förstå och hantera i en undervisnings- och utbildningskontext. Kunskap om grupper och grupprocesser, kommunikation och samtal samt kunskap om handledning, ledarskap och utvärdering utvecklas likaväl som kunskap om etiska förhållningssätt och juridiska ramar i skolverksamheten.

Block 2

Det andra blocket innebär fördjupade studier inom en av tre möjliga specialiseringar, språk-, skriv och läsutveckling, matematikutveckling och utvecklingsstörning.

BESLUT
2008-05-05
Dnr LiU-2016-00263

En god skriftspråklig förmåga liksom en god matematisk förmåga är en förutsättning för att i ett demokratiskt samhälle kunna ta tillvara och utnyttja de möjligheter som bjuds samt att uppfylla de krav som ställs på varje medborgare.

Läsning och skrivning är ständigt återkommande aktiviteter i såväl barns som vuxnas vardag och är en grund för lärande och utveckling. Specialläraren kommer att möta situationer som kräver stor insikt i och god kompetens vad gäller undervisning och färdighetsträning av dessa förmågor. Specialläraren ska kunna handleda och skapa förutsättningar för varje individs språkliga och skriftspråkliga utveckling, analysera arbetssätt och arbetsformer, följa upp, bedöma och utvärdera skriftspråkligt lärande.

Specialläraren med *matematikinriktning* kommer att möta elever i behov av särskilt stöd i matematik. För att kunna hjälpa dessa elever behöver specialläraren kunskaper om barns matematikutveckling, vad matematiksvårigheter är, hur man kan mäta och bedöma elevernas kunskaper i matematik samt veta vilka arbetssätt och arbetsformer som kan stötta elevens lärande av matematik. Specialläraren ska både kunna analysera och handla i den specialpedagogiska verksamheten.

Utvecklingsstörning

Specialläraren med inriktning mot utvecklingsstörning kommer att möta elever som i sitt lärande är i behov av särskilt stöd. För att hjälpa dessa elever behöver specialläraren kunskaper om inlärningssvårigheternas orsaker och dess konsekvenser samt kunskaper om hur man kan mäta och bedöma elevernas kunskapsutveckling. Vidare behöver specialläraren kunskap om olika arbetssätt och arbetsformer som kan stödja elevernas lärande inom grundsärskolans olika ämnen och ämnesområden. Specialläraren ska utveckla en medvetenhet om ett etiskt förhållningssätt i mötet med eleverna och deras vårdnadshavare.

Block 3

Under det tredje blocket fokuseras teorier om vetenskaplig metod och förhållningssätt samt tillämpning av dessa kunskaper i det självständiga arbetet som avslutar programmet.

Den vetenskapliga utvecklingen och debatten inom det specialpedagogiska kunskapsfältet följs och ger möjlighet till förtrogenhet med vetenskaplig problemformulering och vetenskapligt framställningssätt. Kunskaper om olika metoder för undersökning, utvärdering och analys samt ett kritiskt förhållningssätt är viktiga avsnitt i studierna.

3. Tillgodoräknanden

Sökande kan vid inträde till speciallärarprogrammet ansöka om tillgodoräknande av tidigare studier i specialpedagogik på avancerad nivå.

BESLUT
2008-05-05
Dnr LiU-2016-00263

4. Examination och betyg

Programmets kurs- och examinationsuppgifter är en del av den studerandes lärprocess och alla examinationer är lärtillfällen. Reflektion och skrivande är en grund för att utveckla såväl teoribaserad som erfarenhetsbaserad kunskap. Samtal och skrivande är redskap för att synliggöra kunskapen men också ett led i den personliga och professionella utvecklingen. Texter kommer att granskas och bedömas i seminariegrupper, med hjälp av critical friends och av examinationsansvariga lärare.

Betyg sätts på kurs. Som betyg används något av uttrycken **Godkänd** och **Underkänd**. På kursen Examensarbete, 15 högskolepoäng, används också uttrycket **Väl godkänd**.

Utbildningsplanen är fastställd 2008-04-22 och 2008-05-06 (justering beträffande förkunskapskrav) av Områdesstyrelsen för utbildningsvetenskap med stöd av Högskoleförordningen (SFS 1993:100). Reviderad av Grundutbildningsnämnden 2011-02-16 (komplettering av kursnamn) och 2011-06-16 (specialisering mot utvecklingsstörning införd). Reviderad (engelsk översättning av examensbenämning) av Grundutbildningsnämnden på delegation av Områdesstyrelsen 2011-09-15. Reviderad av Grundutbildningsnämnden 2013-04-25 (spärrkrav), 2014-11-13 och 2015-10-01. Senast reviderad 2016-01-28 av prodekan Cecilia Lindgren på delegation av Grundutbildningsnämnden.

Gäller från och med ht 2011. Dnr LiU-2016-00263. Tidigare dnr LiU-2012-02054.